

Jicchok Lejbuš Perec

CHASIDSKÉ

PRÍBEHY

...smutno-úsmevné poviedky zo života východoeurópskej židovskej komunity

EUROPA

Jicchok Lejbuš Perec

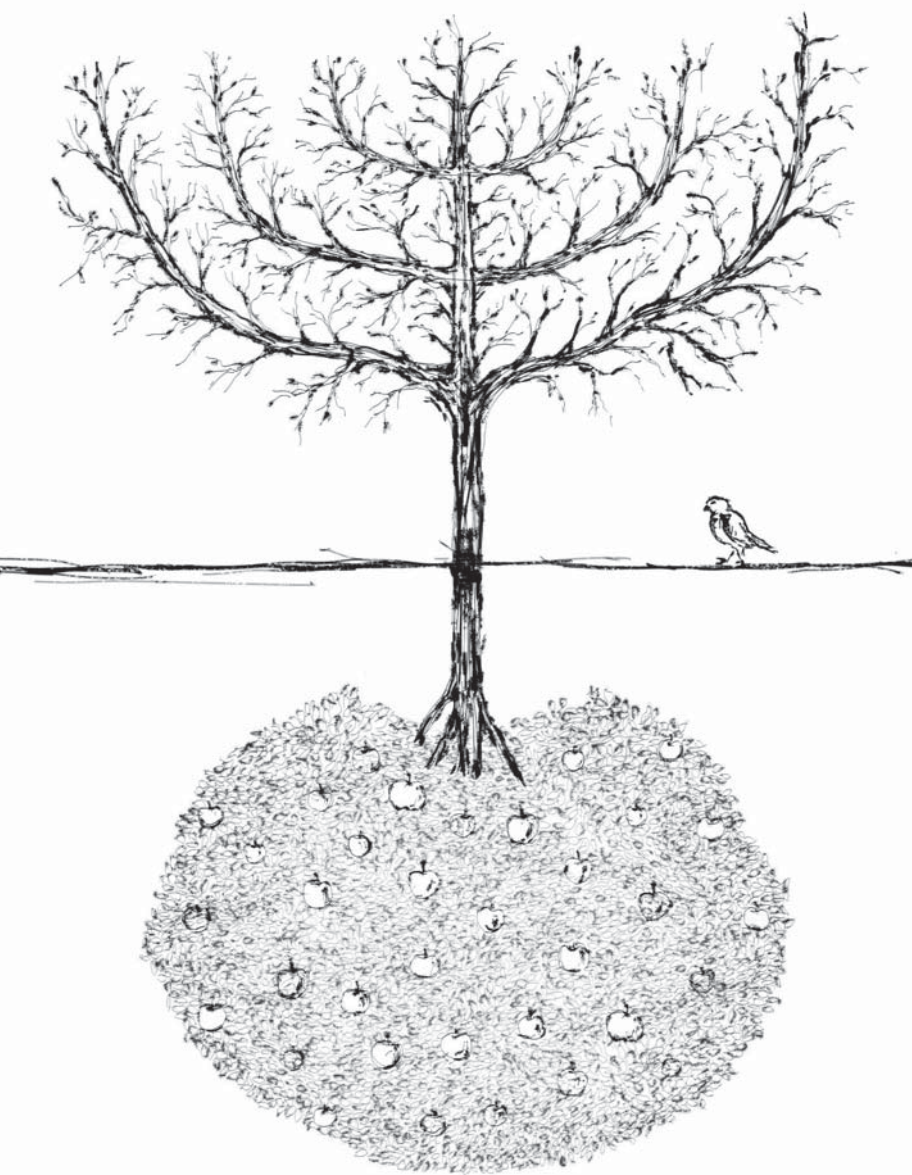
Chasidské příběhy

EUROPA

יצחק לייבוש פרץ

חסידים

Z originálu jidiš preložil Peter Ambros

edícia
PREMENA
zväzok 50

Publikáciu z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia.

U. fond
na podporu
umenia

Ďakujeme Vám, že ste si kúpili túto knižku,
lebo dobré príbehy žijú vtedy, keď ich čítame.

Kniha, ktorú držíte v rukách,
vznikla vďaka nášmu spojeniu s **582**

Jicchok Lejbuš Perc: Chasidské príbehy

Preklad © Peter Ambros 2017

Predslov © Dušan Dušek 2017

Vysvetlivky a glosár © Peter Ambros 2017

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2017

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2017

Ako päťdesiaty zväzok edície Premena

vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2017

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-89666-42-3

HOSTINA

(predslov)

Po knihe *Šabesový poklad* (vyd. Európa 2016) sa nám do rúk dostáva ďalšia kniha klasika židovskej literatúry – spisovateľa, dramatika a mysliteľa Jicchoka Lejbuša Pereca (1852 – 1915). A opäť za to môžeme ďakovať prekladateľovi Petrovi Ambrosovi, ktorý o ňom výstižne napísal, že „...jeho dielo sa pre nás stalo okrem iného vzácnou turistickou príručkou pre cestovanie v čase do východoeurópskej Atlantídy. Je to príručka s mnohými pestrofarebnými obrázkami a listovanie v nej prebúdza sny, v ktorých ožívajú nadprirodzené bytosti a dejú sa najčudnejšie veci, ba povedzme si to rovno – dejú sa zázraky.“

V plnej miere to platí aj pre *Chasidské príbehy*. Perc je niekoľkonásobným kúzelníkom. Predovšetkým je kúzelníkom jazyka. Musí to byť potecha – čítať ho v originále, v jidiš jazyku, čiže v jazyku *mamelošn*, čo znamená v materčine, no rovnako je to potecha – čítať ho v slovenčine, vo vynikajúcom Ambrosovom preklade, či vo všetkých ostatných jazykoch, do ktorých boli jeho diela preložené. Už po niekoľkých vetách zistíme, že jeho slová a vety sú dôverne blízke aj našej materinčine. Hocikde sa v texte ocitneme, očarí nás presnosť, obraznosť, rozprávkovosť, hĺbka, až iskrenie, podobné tomu, aké vzniká pri nárazoch dvoch kremeňov o seba: jedno slovo osvetľuje, hľadá a nachádza ďalšie, dotvára ho jemnou farebnosťou odtieňov, ponúka nám hľadiet do neba. Práve tam sa vznesie rebe, prezlečený za sedliaka, ktorý v lese zotne stromček, porúbe ho na klátiky a odnesie do chalupy chorej ženy, aby jej zakúril. Takýto skutok je modlitba. Vynáša človeka na nebesia – ak nie ešte vyššie!

Autor akoby sa nás i seba pýtal: Dá sa to vôbec vyrozprávať?

Percov jazyk ani za sto rokov po jeho smrti v ničom nezostarol. Naopak – je hýrivo pestrý, stále živý, voňavý

a radostný. Prenáša na ňom všetky staré chute aj do nášho súčasného sveta.

S radosťou je spojený humor. Perec je kúzelníkom veľmi citlivého a chápacieho podávania všetkých smiešností, ktoré vždy okorenia aj tie najťažšie ľudské osudy, práve tichým smiechom vyvažuje často kruté krivdy sveta, vždy má po ruke hojivý fáč, vie prižmúriť oko nad nejakou tou slabosťou. No takisto nás očarí vtipom, aforizmom, zľahka utrúseným postrehom, že napríklad taký doktor môže vyliečiť chorému nohu, ale keď ten žiadnu nemá, ostane do smrti chorý. Alebo sa iba pousmeje pri skonštatovaní, že telo je žiadostivé, ale duša vraví – neučiníš, a tak telo musí držať zobák.

Najväčším kúzelníkom je však Perec v pravom a najrýdzejšom kúzelníckom remesle – vo svojich príbehoch nám pred oči pričarúva a znovu a znovu zhmotňuje zmiznutý svet židovských generácií zo sklonku 19. storočia, aby nás nielen dojal a nadchol jeho veľkoleposťou, ale najmä preto, aby nám umožnil – a to nielen počas čítania jeho textov – stať sa účastníkmi veľkej židovskej kultúry. Dáva nám možnosť – byť jej dedičmi. Pritom, na to, aby sa diali takéto, povedzme, veľké veci, mu zdanlivo stačí neuveriteľne málo, iba zľahka lusknúť prstami, nájsť dve, tri, štyri slová, ktoré sa v jeho vetách menia na ohňostroj hviezd.

V jednej takejto vete rebe Šachne hovorí, že pre *Tóru*, čo je základné učenie národa Izrael, neplatí, že niečo je skoršie a niečo neskoršie. Staré je nové a nové je staré. Rovnako je to aj s knihami Jicchoka Lejbuša Pereca. Sú stále nové.

Chasidi hovoria, že prvý je pôst. Bez Perecových kníh sme sa aj my dlho postili. Teraz môžeme mať hostinu.

Dušan Dušek

BEDÁR VYDÁVA DCÉRU alebo O prikázaní „veno pre sirotu“

Reb Ojzer Hofnštanď – to už je veru ktosi; boháč, ak nie milionár, má on čo povedať už na tomto svete, o onom ani nehovoriac!

Nuž, sedí si pri stole, obeduje. Že pri stole? Čo stôl? Aký stôl? Hotový stolček prestri sa! Hostina sa začína sledmi, šprotmi, sardinkami...

Striebra všade plno ako pliev! Trbliece sa na stole, v otvorenom príborníku; steny sú koldokola ovešané desiatimi striebornými táčňami, čo sa už do príborníka nevošli. Sponad skrine sa ligoce velikánsky chanukový svietnik s vyrezávanými kvetinovými venčekmi a po oboch jeho stranách stoja ako na stráži dva obrovité šabesové svietniky.

On sám, reb Ojzer, je malý, šťúpľ chlápä a stráca sa celý vo veľkom, červeným zamatom potiahnutom starootcovskom kresle. Iba čosi nad operadlom sa leskne vysoká, široká a hlboko posadená zelená zamatová čiapočka, ktorej fazóna je jeho vlastným vynálezom! Týmto činom naveky vstúpi do chasidského ústne tradovaného bájoslovia!

Veď to on veru dotiahne, keď udrie jeho hodina, až k samým koreňom raja (od samého začiatku tam schytá terno!), a ešte aj naše pravnúčatá (tak aspoň dúfa) budú jeho fazónu – ojzerovskú ťubetejku – na hlave nosiť.

Zajedať zajedať mlčky, vážne, čelo aj obočie zmraštené, spolusediacim nevenuje jediný pohľad.

A celý dlhý stôl je obsadený. Sprava – babský šor: žena, dve dcéry, nevesta s tromi vnúčatami. Zľava – chlapi: dvaja synovia, jeden zať a jeho traja školáčikovia.

Jeho žena má vo vlasoch vyšívanú stužku pod hlboko do čela padajúcou šatkou s vlajúcimi širokými stuhami červenými ako plameň, dcéry nosia parochne a nevesta sa už dopracovala k naondulovaným kučierkam.

Dievčatká si vlasy upravovať nesmú. Ich šstice sa naháňajú voľne nad úzkymi čielkami. Kam sa tie asi ešte dostanú, kým im ich jedného dňa oholia – ktohovie?!

O niekoľko rokov skôr viedla ešte šor sediacich ženských reb Ojzra mater. Židovka so šatkou na hlave, s visiacimi náušnicami, cez plecica s plédom zopnutým medailónom – tá už je na pravde božej...

Aj chlapi sú rôzne vystrojení. Samotný reb Ojzer si sedí vo svojom chasidskom „cylindri“. Syn so špicatou jarmulkou, zaťovia zasa s nízkymi hranatými. Školáčikovia už majú na hlavách ťubetjky, na ktoré reb Ojzer často vrhne zlostný pohľad; klobučník fazónu zúžil a skrátil.

Tamten týždeň tu ešte v prepásanom kaftane sedával *melamed* z náboženskej školy; tomu ponúkli v akomsi mestečku rabínske miesto a reb Ojzer teraz musí najprv cestovať za svojím rabínom dať si pohľadať nového učiteľa. Len tak dakoho si on do komnaty veru nevpustí!

„Také časy,“ húta a povzdychne si.

Obzerá sa okolo seba a vidí, ako čas každou minútou vytrhá jeden kameň za druhým z múru, ktorým sa on tak majstrovsky obohnal, aby sa ohradil od celého toho veľkého bezbožného sveta, ku ktorému by mal podľa imania súdiac náležať. Ony, tie nové časy, ako voda presakujú do jeho starej archy, v ktorej sa hodlal preplaviť „povodňou zo západu“ tak, aby si nikto z jeho rodiny ani nohu nenamočil! Ale ono to nejde!

Jedno vnúča – dievčatko – len čo ju naučili trošku písať a hneď ju aj prichytili, ako si číta román; nevesta ju napomenula, že teda z „románov“ nič dobrého nevzide.

Druhé vnúča – chlapca – zasa odrazu posadol zlý duch *dybuk*. Zaťal sa: vraj do verejnej školy. Nepomáhali reči, modlikanie, omdlievanie, ba ani bitka... Horko-ť ažko ho zlatými hodinkami podplatili!

Ešte pevnejšie zvrastí obočie – v duchu vidí pred svojimi vyplakanými, starými očami, ktorými prečítal toľko žalmov, poráтал toľko peňazí a uvidel toľký kus sveta, že čas

nepozná zľutovanie, že zmazáva a stiera všetko to staré, to zatuchnuté, to posvätné!

Vchádza zhrbený chlap s bielou strapatou bradou popreplietanou nitkami starého ošúchaného kaftanu, bledá tvár pod rozstrapkanou čiapočkou.

To vošla núdza sama –

„Mier s tebou, Mendl!“ osloví ho miliónár.

„Aj s tebou mier, Ojzer!“ odpovie Mendl Núdza.

Pristúpi k stolu, pán domu si omotá okolo dlane servítku a podá mu ruku na pozdrav.

Takisto aj zaťovia a vnúcatá, iba jedno z nich vystrúha grimasu.

Mali mu ešte k hodinkám dokúpiť prívesok, možno by teraz nestrúhal.

Mendl si to však nevšimne a usmieva sa:

„Vari máš, Ojzer, priveľa ženských pri stole!?“

„Všetko vlastné,“ odpovedá vážne Ojzer a vzdychne si pritom. Má v hĺbke duše pochybnosti o tom, či aj nevesta je jeho vlastná.

„Vieš čo, Ojzer,“ pokračuje Mendl, „dám si štamperlík pálenky.“

„Nože!“

„Nože pusťte, huncúti!“

A „Núdza“ sa vopchá pomedzi dve stoličky vnúcat a naleje si trošku pálenky.

„A zahryznúť?“ pýta sa a zdvihne pritom pohľad k panej domu.

Ojzer uprie jedno oko, teraz už hnevliivo, na celý babský šor: To čo má byť? Či nevidia, že si aj zahryznúť treba?

Žena narážku pochopí, ale vstávať sa jej akosi nechce.

„Zoberte si stehienko!“ vraví.

„To zas nie,“ odpovie Mendl, „na to sa pôjdem najsam-prv umyť, ako sa patrí! Zatiaľ len výslužku, výslužky sa mi

náleží. Ved' len povedz, Súre,“ vypytuje sa panej domu, „či si medzičasom nevystrojila žiadnu svadbu, čo?“

Jedna z dievok vystrúha grimasu, ale predsa len prinesie z príborníka kúsok z výslužky.

Mendl Núdza vypije na zdravie a zahryzne si.

„Teraz sa pôjdem umyť.“

Poobzerá sa po krčahu s vodou na umytie rúk a pristúpi k nemu.

Medzitým prináša slúžka dovnútra misu, z ktorej stúpa para.

Ojzer vyšle k žene ešte jeden rozhnevaný pohľad.

„Ondes zatiaľ naspät',“ prikazuje žena. „Pribudol nám host'.“

Po jedle a ďakovnej modlitbe vyhnal Mendl Núdza štipľavým dymom zo svojej zapekačky z izby ženskej. Spokojne sa usmieva a rozhliada sa a nachádza, čo hľadal – pohovku. Hlava mu oťažela; už dávno nemal také plné brucho. S námahou sa zodvihne zo stoličky, dočaptá sa k pohovke a natiahne sa na ňu.

Ojzer sa opýta.

„Chceš si trošku pospať?“

„Hej, potom sa chcem s tebou porozprávať.“

Zívne si a dodá: „Keď Pán Boh dá, chcem u teba ostať zopár dní.“

„Nuž len spi,“ vraví Ojzer vychádzajúc; zvyšok domácich ho nasleduje.

O niekoľko hodín sa Ojzer vrátil a našiel už Mendla ležiaciho s otvorenými očami.

„Nuž ako, Mendl?“ pýta sa ho a usadí sa na stoličke v jeho záhlaví.

„Povedz,“ odpovedá Mendl, „pohár čaju by sa nenašiel?“

Ojzer zazvoní a požiada ženu, ktorá sa zjaví vo dverách, o samovar.

Mendl zíva.

„Čo porábaš, čo?“ pýta sa boháč.

„Čo porábam, chceš vedieť?“ zopakuje Mendl Núdza otázku. „Svadbu strojím!“

„Tvojej Šmerle?“

„Nie, mám ešte staršiu dcéru...“

„Naozaj?“

„No a...“

„Nuž?“

„Nuž tak! Treba... chápeš, veno...“

„Päťadvadsať by si u mňa už mal!“

Mendl si sadne:

„Lepší vtip nepoznáš?“

„A koľko si myslel...?“

„Koľko som myslel? Potrebujem päťsto rubľov!“

„Päťsto rubľov?“ čuduje sa milionár.

„Prisľúbil som!“

„No a? Sľuby sa sľubujú...!“

„Blázonko ty! Tiež som si tak myslel, keď som sľuboval, ale čo sa neprihodí... Počúvaj len, čo sa môže stať! No tak moja dcéra... akože... nie je celkom zdravá... skrátka taľafatka... Čo ja viem?! Ibaže – poznáš predsa Moteho Galgana? Poškriepili sme sa – pomerovať sme mali dvoch rozhádaných – tak čo ti neurobí, šľak aby ho trafil? Či ti nenapíše svatovi?!“

„Nehovor!“ vystrúha reb Ojzer grimasu.

„Tak ako počuješ.“

„Antisemita akýsi!“

„Takže sa vydám za rabínom, veď on už dáky rozsudok vynájde... Ale ten so mňou vybabral, a vieš, čo napísal, šľak aby ho trafil? Že vraj padúcnica napísal! No mne môžeš veriť, ak raz spadla, tak je to veľa, no možno dvakrát... ale viac namôjdušu nie!“

Mendl si oddýchne a popotiahne zopár ráz z vychladnutej zapekačky.

„Tu máš cigaru,“ hovorí boháč.

Mendl si zoberie, zapáli si a dodá:

„A teraz, rozumieš, hovorí svat, že chce celú sumu.“

„Čo za trúfalosť?!“ rozčuľuje sa boháč.

„To vieš! Teraz chce to psisko, samozrejme, zrušiť celú dohodu! A mňa sa zbaviť bez pokuty polovičného vena!“

„Hlúpy nie je!“ žartuje boháč.

„Ja ho teda počúvam jedným uchom dnu a druhým von! Ale zapchať mu tú papuľu nevymáchanú musím! No a tak mi treba celých tých päť stovák.“

„Dobre. Ale ešte mi povedz – prečo iba odo mňa?“

„Okrem toho,“ hudie Mendl Núdza ďalej svoje, „treba, ako to už chodí, na svadobné výdavky... Výbavu už mám.“

„Ale prečo všetko ja?“ pýta sa ešte raz nie celkom šťastný reb Ojzer. „Prečo nezájdeš za Berlom, za Chájimom...?“

Núdza sa nasrdí:

„Prosím ťa pekne, čo by si ešte odo mňa nechcel? Odkiaľ mám zobrať silu na vaše kamenné ulice, na vaše schodiská? To mám na staré kolená začať chodiť od domu do domu?“

Vstáva.

„Ľudia,“ vyprskne zlostne, „bývajú v uliciach dlhých ako židovská diaspora... Viac schodov ako domov... A ja trpím na astmu... To ja mám chodiť? Choď si sám! Už som sa nachodil... Čo ma do toho!?... Kým som mal, dával som!“

Ojzer mlčí a Mendl si opäť sadne.

„A kde ostal tvoj čaj?“ pýta sa netrpezlivo.

Ojzer ešte raz zazvoní a z druhej izby počuť ženinu odpoveď, že zaraz bude.

Mendl ďalej zíva.

„Ale naozaj,“ pokračuje Ojzer. „Chceš, aby som všetko dal ja! Ved' ostan' židom.“

„Bože uchovaj,“ odpovedá Mendl. „Ber, skadiaľ chceš, ale ja chodiť nevládzem! To nezvládnem!“

„A čo ja za to môžem?“

„Počúvaj, Ojzer! Potrebujem päťsto rubľov vena a päťdesiatku na svadobné výdavky, trošku tej výbavy, ako som už povedal, mám... So zvyškom už toho *Teracha* starého akosi obabrem... To je všetkého dokopy 550 rubľov... Ale z toho už nesmie chýbať ani groš!“

Ojzer prikyvuje; už by pomaly vari aj na všetko pristúpil: ibaže...

„A k tomu,“ nepustí ho Mendl k slovu, „mám ešte toto!“

Hodí zo záňadria Ojzerovi do lona ošúchané plátenné vrecúško.

„Rátaj!“ hovorí.

Ojzer zoberie vrecúško, vysúka z neho balíček pokrkváných bankoviek a naráta 164 rubľov.

„Predal som,“ vysvetľuje mu Mendl, „svoju kuticu a toto mám.“

Ojzer strčí peniaze do vrecúška a chce ho vrátiť Mendlovi.

„Nie!“ odmieta Mendl, „Mám opuchnuté nohy... Nikam nejdem... Peniaze už ostanú u teba... Mám u teba päťstopäťdesiat rubľov! A nechám ti čas. Ostanem tu pár dní, času budeš mať dosť. Keď už sme pri tom – potrebujem si u teba trošku oddýchnuť a najesť sa, chápeš?! Čo je hlavné – času máš dosť! Prv než odcestujem, dáš mi zmenku na päťsto rubľov, päťdesiatku v hotovosti na svadobné výdavky a ešte päť rublíkov na cestu do Gera. Pozháňať si môžeš, od koho budeš chcieť... Do toho sa ti ja nestarám!“

„Nuž...“ zamrmle Ojzer.

„Spávať budem,“ vraví Mendl, „keď prídem, tu na tej pohovke. Celkom fajn pohovka.“

ŠMÁJOVO HRDINSTVO

Je po večernej modlitbe *maorív* a v modlitebni stúpcov lubavičského chasidstva to vrie ako v kotli. Čo to má znamenať?! Rabín oprel svoje rozhodnutie o zbierku prikázaní *Chovej odem*, zbierku *Rov šülchon orüch* jednoducho zmietol z pultu!

„Drzosť! Trúfalosť!“ vykrikujú príslušníci pospolitosti a búšia pritom do stolov a do stien. „Čo za bohorúhačstvo! Čo za vrahúnstvo! Čo svet svetom stojí, nebolo ešte takého neslýchaného bohorúhačstva.“

Mlčať sa nedá, mlčať sa n e s m i e a mlčať sa n e b u d e!

Ibaže – čo robiť?

Padajú všelijaké návrhy.

Jeden vraví – patrí sa toho drzúňa, toho naničhodníka rozdrapiť ako rybu. A síce kedy? Keď Deň zmierenia *Jonkiper* padne na *Šabes*, nech to každý vidí a počuje.

A to nielen rabína samotného, ale rabína aj s celou jeho nehanebnou rodinou.

Jonkiper však bol akurát minulý týždeň, čakať až do nasledujúceho – a ešte do takého, čo padne na *Šabes* – je dlho; takže iný navrhuje, aby ho pre začiatok vypleli, veď sa potom už uvidí!

Tretí požaduje, aby ho najsamprv uvrhli do kliatby, poroznášali lístočky s oznámením o kliatbe *chéjrem* po všetkých synagógach a modlitebniach, ba aj do modlitebnej pospolitosti jeho samotného prilepiť kliatobný lístok na jeho vlastný pult a navyše s veľkými písanými písmenami. Čo na tom má byť ťažkého? Veď sa medzi lubavičskými chasidmi nebudaj nájdú ľudia, ktorí dokážu písať tak, ako je vytlačené!

Ďalší volá: „Baranicu mu z hlavy strhnúť, a nech sa pokojne zmení na prach a popol!“

Nik nevie, z čoho sa má stať prach a popol – či zo samotného rabína a či iba z jeho baranice, ale všetci cítia, že

sa tu udialo čosi nedobrého, že tu stráca prikázanie „Nepomsti sa a nebudeš prechovávať nevraživosť voči synom svojho ľudu“ {3M 19, 18} svoju platnosť, že sa svet prevracia hore nohami!

Ktosi, stavec s šedivou bradou a *pajesami* a s mierom v jasných očiach, sa pokúša vzbúrenú pospolitosť upokojiť; ale nedá sa. Chce prehovoriť, jeho hlas sa však stráca v búrlivom huriavku všade naokolo. Rozhodí ruky, šermuje nimi s rôznymi posunkami; plamenné pohľady o ne však nezavadia. Tresne rukou do stola; to isté však robia naraz desiatky iných rúk! Nakoniec aj jeho prejde mier a pokoj, vylezie na lavicu, z lavice na stôl, pristúpi komusi ruku. Ozve sa zakvílenie, ktoré pretne divý hurhaj ako ostrý nôž. Prítomní to začujú, poobzerajú sa a ostanú ako obarení pri pohľade na starca stojaceho na stole.

A stavec to využije a zvolá:

„Ľudia, dopúšťate sa hriechu! Veď je to žid, učelec! To je podľa verša »Spoločujú sa proti Hospodinovi a jeho Pomazanému« {Ž 2, 2}! Ja vás varujem!“

Hurhaj sa opäť rozvíri, počuť výkriky:

„Buď ticho! Mlč!“

Iní kričia zas:

„Ohó! Chladnokrvný chasid! Studený chlap! Jedným uchom dnu, druhým von!“

A akýsi vysoký, vyziabnutý mládenec, bledý s hlbokými plamennými očami a chvejúcimi sa spánkami, stiahne starca dolu za cipy kaftanu a zvolá:

„Ľudia! J a pôjdem! J a sa pomstím! Spravím z neho fašírku!“

To zapôsobilo.

Vyvreskúvať, vyburíť sa, vari aj „donebavolaním“ – tam už boli. Šlo tu však o to, vytvoriť fakty, niečo uskutočniť.

Ale kto? Že Šmáje? Chorý Šmáje s poskakujúcimi žilkami na spánkoch? S jeho okrúhrou tvárou, s hnedými perami, s hlboko vpadnutými okálmi – „plačko“ počas jesenných Veľkých sviatkov, „trieskač hlavou do steny“ v čase dní pokánia medzi Novým rokom *Rašešóne* a Dňom zmierenia

Jonkiper? To on sa hlási? Šmáje? Učiteľík závislý od gazdov? Ktorému možno z jedného dňa na druhý ochromiť jeho náboženskú školu a ponechať ho o skyve chleba? Ten otrhanný *melamed* Šmáje, ten bedár, ten... ten... ten červiak?!

Modlitebňa na chvíľu stíchne a čuduje sa. Chladnokrvný chasid využije okamih ticha a zvolá:

„Šmáje! Nech ťa Boh sprevádza! Nedobry koniec ťa čaká.“

Šmáje ho však nepočuje.

„Umriem,“ kričí, „pre väčšiu slávu Jeho Mena! Viem, gazdovia ma budú prenasledovať. Ale »čas sa naplnil!«

„»Čas sa naplnil!«“ opakuje a zhromaždenie sa prizerá, ako sa jeho oči ligocú ako hviezdy.

Akoby bol celkom premenený, akoby odrazu vyrástol do akejsi veľkosti, akejsi svätosti, celkom iný Šmáje.

„To z nebies,“ myslí si zhromaždenie a povzbudzuje ho.

„Chod' len, Šmáje, chod'! Jeho dobré Meno nech ťa sprevádza. Len chod'!“

Starec pomedzi to zvolá:

„To kohút ide – pod nôž!“

„Zloduch akýsi!“ hnevivo odpovedá zhromaždenie.

Šmáje beží ulicou a v ušiach mu doznieva starcov hlas: „To kohút ide... To kohút ide...“

„Prečože, prečo?“ čuduje sa Šmáje. Či sa nepodujal odčiniť krivdu spáchanú na Stvoriteľovi? Bol by vari *Pinchas*, vnuk veľkňaza Árona, konal ináč?

Beží a srdce sa v ňom zmieta ako preľaknutý vták v tesnej klietke; dych mu horí, v spánkoch to búši, nohy sa trasú, ostať stáť sa však bojí, vie, že keby podľahol pudu zla a na chvíľku postál, bolo by po „*Pinchasovi*“, a tak má stále viac a viac naponáhlo.

„Chvála Bohu, tu sú rabínove dvere.“

Dvere sú otvorené a on vtrhne dovnútra. Pri malom stolíku kúsok od okna sedí rabín, zahľbený do čítania starej

knihy o Talmude „*Hojom šel Šlojme*“, v ľavej ruke pridržiava blízko ku knihe lojovú sviečku, v pravej drží zakrútený křčok dlhatánskej fajky, ktorej podnožka leží na podlahe. Čelo má zvráštené, oči mu bystro lietajú po riadkoch, a keď dospejú na kraj stránky, pustí sa pravá ruka fajky a odhrnie z kraja šedivú bradu. Začuje kroky, zdvihne tiché sivé oči, čelo sa mu vyrovná, hlava skloní.

„To si ty, Šmáje?“ pýta sa pokojne.

A keď uvidí Šmájove planúce oči, chvejúce sa bledé pery a rozklepané ruky, pýta sa znepokojený:

„Čo sa ti stalo, Šmáje?“

„Mne? Nič sa mi nestalo,“ odvetí s penou pri ústach rozbesnený Šmáje, „hlavne aby sa vám, aby sa tebe niečo nestalo! Prišiel som ťa vyplieť, ty svätokrádežník proti Bohu Izraela!“

Rabín vstáva:

„Ty blázon, pomätenec!“

Lenže Šmáje priskočí, strhne rabínovi baranicu z hlavy a vybehne s ňou von.

Rabín si rýchlo upraví na hlave čiapočku a pretrie si dlaňou čelo, či sa mu to hádam len sníva?

Presunie sa bližšie k oknu a vidí: Šmáje v behu šklbe baranicu!

„Šmáje!“ volá za ním rabín cez okno. „Ak si sa nepomiatol, počúvaj – ja ti odpúšťam, dal by Boh, aby ti tam bolo odpustené!“

Ani mŕtvy, ani živý vracia sa Šmáje do modlitebne.

Čosi ho hryzie v srdci, čosi mu vyzváňa v ušiach, žilami sa mu rozlieva chladný údes, on to však všetko zahluší veľkým výkrikom, výkrikom opojného víťazstva:

„Nuž, páni, nebesá mi pomáhali! Len sa pozrite... Rozumiete... Novučičká baranica... Klobučník Šimon ju... iba čo minulý týždeň... Hej? A rozdriapaná... na cimprcampr... Týmito rukami... Iba ja sám...“